

Enoch Svantenius Matthias Rast

Apolytrsis Jesu Christi Salvatoris Nostri, in secula benedicti, a quibusdam, tum Pontificiorum, tum Calvinianorum erroribus vindicata

Rostochii: Kilius, 1671

<http://purl.uni-rostock.de/rosdok/ppn740894021>

Druck Freier Zugang

RU theol. 19.Aug.1671

Svantenius, Enoch/a

~~Bast, Matthies~~

ΑΠΟΛΥΤΡΩΣΙΣ
JESU CHRISTI ~~XV~~
SALVATORIS NO-
STRI, 45

in secula benedicti, à quibusdam, tum,
PONTIFICIORUM, tum CALVI-
NIANORUM erroribus vindicata,

Quam

In illustri ad Varnum Academia, consentiente Am-
plissimâ Facultate Theologicâ,
SUB PRÆSIDIO

VIRI perquam Reverendi & Excellentissimi

D N. ENOCHI
SV ANTENII,

D. Theologi, Professoris Ordinarii publici
ad D. Jacobi Ecclesiastæ meritissimi, Dn. Hospitis
ac Præceptoris ætatè colendi, Die XIX.

Mens. Augusti in Auditor. Majori

publicè ventilandam proponet

MA TTHIAS ~~Kast~~/Bartenst. Pruss.
A U C T O R.

ROSTOCHII, Typis JOHANNIS KILII. Acad. Typogr. 1671. 4

pppp. 3.

θεῶν συμπροσέχοντες.

ΠΡΟΑΥΛΙΟΝ.

§. I.

Aud inconcinnè, piis immerſi meditationibus, auſpicamur Diſputationem noſtram, exclamando cum D. Bernhard. lib. de dilig. DEO: *Sitorum me debeo pro me factò, quid ad dam jam pro me reſectò hòc modò: Nec enim tam facile reſectus, quàm factus. In primò opere me mihi dedit, in ſecundò ſe, & mihi ſe dedit, meq; mihi reddidit; Datus ergò & redditus, me, pro me debeo, & bi debeo: Sed quid Domino pro ſe retribuam? Nam, eſi me millies rependere poſſim, quid ſum ad Dominum meum? Ex quibus Divinis ferè, ipſoq; aurò magis aureis verbis affatim intelligimus, quanti ſit æſtimandum inæſtimabile Redemptionis opus, quod ſinè ullò noſtrò meritò, ex ſolà gratià, ac ineffabili noſtri amore æternus Deus eſt aggreſſus. Immenſum verò hoc beneficium, licet tantum ſit, ut nulla lingua, oratio nulla, dignas miſericordi Deo grates rependere poſſit, nihilo tamen minus reperta eſt magna, proh dolor! turba, quam immane ingrati animi cacòethes ità tranſverſam abripuit, ut manibus, quod dicitur, pedibusque in eam ierit ſententiam, quæ præſtantiam beneficii huius imminueret, ejuſq; efficaciam præſcinderet. Ad Redemptionis enim fidem, quæ unica Generis humani ſalus eſt, vel obſcuſcandam, vel penitus ſubvertendam, omnes admovit arietes, omnes inferorum portas laxavit veritatis hoſtis, evocatis indè, & in ſubſidium adhibitis, Ebione, Cerinthò, Carpocrate, Theodotiò Byzantinò, Paulò Samofatenò, Ariò, Photinò, Marcione, Eutyche, Apollinari, Neſtorio,*

A 2

Socinò;

Socinò ; Ut alios silentio præteream , qui vel veram Redemptoris nostri Divinitatem , vel humanitatem ejusdem impugnarunt.

§ II. Ast , quam frivola & impia hominum horum fuerint conamina , facile patebit , si modò attendatur , eos eò impietatis processisse , ut & in Deum , & proximum suum maximè injurii evaserint. Hæc ut clarius patecant , Dissertationem hanc Theologicam DE OPERE REDEMPTIONIS FACTO per Christum θεάνθρωπον , in nos suscepimus. In quâ , Duce ipsò Redemptore nostro , ejusque lumine , λύχνῳ sc. illò ἐν ἀσχημῶ (τῶν ἡμῶν καρδιῶν) τόπῳ φαίνονται 2. Petr. I. v. 19. Scripturâ S. comite , in Mysterii hujus , ipsi Dei voluntati conformem , nos , quantum per Dei gratiam licebit , insinuabimus cognitionem. Ne verò in amplâ abstrusissimæ materiæ cognoscendæ silvâ errabundi vagari , moreque Andabatarum dimicare videamur , certos , quibus nostra definiri debet ἀξιοκρίσις , circumscribimus nobis cancellos quod quam commodissimè fiet , si HETERODOXIA refutata , ORTHODOXIAM sententiæ nostræ adstruamus.

§. III. Id verò antequam aggrediamur , non prorsus abs re facturos nos autumo , si initiò statim naturam Vocab. REDEMPTIONIS , utpotè circà cujus considerationem maximè occupata erit Disputatio hæc nostra , paulò pressius investigaveimus. Cum enim vero sit verius τὴν τῶν ὀνομάτων χρῆσιν ἀρᾶς χεῖρας , καὶ τῶν πραγμάτων ἐπιτελεῖσθαι γινώσκω ; Conturbatum Nominum usum , & rerum ipsarum cognitionem conturbare , test. Galen. lib. 3 Simpl. c. 13. & lib. 1. de Met. c. 2. 3. Sine Nominis explicatione velle Rem cognoscere , nihil sit aliud , quam tempus velle perdere ; rectè cum Epictetò ἀρχὴν τῆς παιδείας τὴν τῶν ὀνομάτων σκέψιν , initium doctrinæ Nominum considerationem facimus. Et priusquam principem Disputationis nostræ scopum aggrediamur , accuratiorem Vocab. REDEMPTIONIS contemplationē , (quæ Etymologia , Homonymiâ & Synonymiâ absolvetur) quantum fieri poterit , brevissimis expediemus , ut eò certius tutiusque pedem figere in progressu nobis concedatur.

ETYMOLOGIA.

§. IV. Etymon Redemptionis quod attinet , descendit illud à REDIMO , cujus verbi compositio indicat , propriè eò significari
itera-

iteratam expolitò pretiò emptionem ejus, quod antè à me in alte-
 rius potestatem aliquà ratione transivit. Græci eleganti voce
 dicunt λύτῳσιν seu ἀπολύτῳσιν, à Verbo λύεσθ, quod est
 captivum, catenis vincitum, vinculis solutis, liberum dimittere;
 A quò ipsò verbò derivatur quoque nomen λύτρον, Solutorium,
 seu præmium, quod pro solvendo aut liberando aliquem ex vincu-
 lis datur. Sicut præmium pro docendo, διδάκτρον, pro evehen-
 do & invehendo merces in portum, Portorium; in portam, Por-
 tarium, pro spectandis Comœdiis, Lucar appellatur. Anthon. Thy-
 sius Rom. illustrat. p. m. 252. Flac. Illyr. part. 1. Clav. Script. in V.
 Redemptor. Musculus in L. C. de Redempt. Neque minus elegan-
 ter Hebræis venit nomine לִבְנוֹת, à Rad. לָבַן, rem aut per-
 sonam venditam redemit, captam liberavit, interemptam vindi-
 cavit aut ultus fuit. Hinc descendit nomen לִבְנוֹת Redemptor,
 Liberator, per Metalepsin Propinquus, cognatus, quem fratris
 aut proximi cognati res venditas redimere, eundem captivum,
 liberare, ac interfectum vindicare vel ulcisci oportebat. Proindè,
 docentibus Philologis, vox לִבְנוֹת Redemptio seu jus redimen-
 di non nudam & simplicem Redemptionem, sed quandam quasi
 obligationem ad redimendum, ex consanguinitate ortam, inclu-
 dit, Consul. Schindler. Lexic.

H O M O N I M I A.

§. V. Ut etiam de veritate hujus Articuli ex asse nobis con-
 stet, evolvenda erit Æquivocatio seu significationum varietas,
 quam verbum REDEMPTIONIS in Sacris obtinere deprehendi-
 tur. Interdum enim denotat (α) ipsam liberationis actionem,
 (β) jus & potestatem liberandi aliquem; quæ prima & secunda
 acceptio legitur Exod. XXII. 30. (γ) per Metonym. Causæ signi-
 ficat ipsum pretium, quò fit Redemptio, quò captus acquiritur &
 liberatur. Matth. XX. 28. Marc. X. 45. 1. Tim. II. 6. (δ) sumitur
 pro liberatione jam effectà partâq; Luc. I. 68 (ε) pro Redemptio-
 ne temporariâ seu liberatione ab aliquâ magnâ calamitate & ipsâ
 morte. Luc. XXI. 28. Rom. VIII. 23. Hebr. XI. 35. (ζ) pro mercede,
 quam capit Judex, ut fontes absolvat. Amos V. 12. Numer. XXXV-
 31. 32. 1. Sam. XII. 3. juxtâ Vers. Imman. Tremell. & Franc Junii (η).

Maximè improprie capitur in locò Paulinò Eph. V. 16. pro Redemptione temporis, ubi redimere tempus, idem est, atq; tempestivè in nostram potestatem redigere, & eò religiosè salutari-terque uti; sicut ea, quæ emimus, nostra facimus, & nobis utilia. Conf. Petr: Ravanellus Uticens. in Biblioth. Sacr. part. 2. p. m. 433. Flacc: Illyr. loc. supr. cit. H. L. Redemptio accipitur Spiritualiter, & communiter à Nostratibus Theologis vocatur Redemptio Naturæ, describiturque *quod sit Opus, quò Christus θεάνθρωπος* & universos homines, æternis, carceribus, ob defectum à Conditoris suo, manci-patos, igniq; infernali destinatos, pretiosissimò suo sanguine totaliter rede-mittac liberavit, ut hòc modò libertati restituti, Christo Redemptori suo in perpetuà justitià & sanctitate servirent, vitæq; æternæ heredes redderentur.

SYNONYMA.

§ VI. Variæ Redemptionis in N. T. reperiuntur appellatio-nes. Luc. I. 28. Hebr. IX. 12. vocatur λύτρωσις I. Cor. I. 30. Eph. I. 7. & 14. ἀπολύτρωσις. 2. Pet. II. 1. Apoc. V. 9. dicitur ἀγρέωσις item ἱξασμοῦς Galat. III. 13. cap. VI. 5. ἐλπίρωσις Joh. VIII. 36. Rom. VIII. 2. ἀντιλύτρωσις 1. Tim. II. 6. Theologis Nostratibus dici aliàs sive ἱλασμοῦς propitiatio seu officium propitiationis ex 1. Joh. II. 2. Officium Salvationis 1. Tim. I. 15. officium Mediatori-um 1. Tim. II. 5. item, officium Satisfactionis; quæ vox, quamvis in Codice S. καὶ τὸ ῥεῖμα καὶ ἀντιλεξεί non extet, extat nihilo-minus καὶ τὴν διάνοιαν. Vid. Chemnit. lib. de D. C. N. c. 17. p. 86. seqq. à B. Hutterò in L. C p. 446 seqq. ut & Georg. Calixtò ap-pellatur in Epitom. Theol. p. 103. Redemptionis ac Mediationis opus. Item Redemptionis & propitiationis Meritum.

MEMBRUM PRIMUM.

In quò præcipui quidam PONTIFICIORUM
errores circà REDEMPTIONIS Arti-
culum refutantur.

§ VII. Quamvis Pontificii, ut in omnibus ferè, ità cumpri-mis in præsentì doctrinà de opere Redemptionis per Christum fa-
ciò, cr-

etò, erroneas suas opiniones, ne indoctiores & rudiores sub initium statim eas adverterent, singulari calliditate occultare, nec non coloratis hypocritæ palliolis obvelare, velis, quod ajunt, remisque contenderint; in quem solum finem verba ista habentur in Concil. Trid. Sess. 6. c. 7. *Meritoria causa est dilectissimus Dei unigenitus, Dominus noster Jesus Christus, qui, cum essemus inimici, per nimiam charitatem, quâ dilexit nos, suâ sanctissimâ passione in ligno crucis nobis justificationem meruit.* Et Bellarm. l. 1. de justif. c. 2. *Causa efficiens justificationis, per modum meriti, est Christi passio.* Nihilo tamen minus, si assertiones ipsorum circa Articulum de Redemptione, perspicaciori mentis oculò (omni remotò peristromate) lustremus, tantis erroribus reperiemus refertas, ut, stantibus illis, Meritum Christi sartum tectum permanere haudquaquam possit.

S. VIII. Expressissima sunt verba Bellarm. quæ habet lib. 3. de Incarnat. c. 2. *Filius Dei non verè, sed humana tantum ejus natura passa est, & hæc omnia probari possunt testimoniis Scripturarum & Patrum.* Et lib. 5. de Christo Mediat. c. 3. circa med. *Christus non est Mediator secundum naturam Divinam, sed tantum humanam, secundum quam Christus à Deo distinguitur.* Quis, quæso, hic non miretur abominandam hominis impudentiam, quâ non solum novum aliquod falsissimumque dogma adstruere, verum id ipsum quoque Scripturæ & Patrum testimoniis se confirmaturum, promittere audeat; cum tamen unanimis consensus orthodoxæ Ecclesiæ (quæ multis annis cum Symbolò Apostolicò testatur, Filium Dei in carne passum, totamque hypostasim ex duabus & in duabus naturis ἀρρέτως, ἀσυγχύτως, ἀναλλοιώτως καὶ ἀδιαίρετως constanter agere. Damascenus lib. 3. c. 3. de orthod. fid. Vid. quoque Concil. Chalcedon. contra Eutychen. Secul. V. naturas in Christo duas impugnantem) diversum planè asseveret. Verùm hæc sententia suâ spontè cadet, si demonstraverimus, Bellarminum neque in S. Scripturâ, neque in Patrum Scriptis patrocinium ullum frivolæ suæ opinioni reperire. Clarissima enim sunt Scripturarum oracula, quæ tantum abest, ut Jesuitæ patrocinentur, ut eum potius unâ cum omnibus suis argutiis de ponte deiciant. Nam quid respondet ad hæc? *Deus propriò sanguine suo sibi acquisivit Ecclesiam.* Act.

XX. 28. Dominus gloria crucifixus 1. *Tom. II. 8. Deus erat in Christo, mundum reconcilians sibi.* 2. Cor. V. 19. ὁ ἀρχηγὸς τῆς ζωῆς interfectus Act. III. 15. Sanguis Jesu Christi Filii Dei emundat nos ab omni peccatō 1. Joh. I. 7. Deus misit Filium suum, ut eos, qui sub Lege essent, redimeret. Gal. IV. 4. Reconciliati sumus Deo per mortem Filii ipsius. Rom. V. 10. Num & hæc Scripturæ testimonia pro sententiâ suâ stare, affirmabit? Absolum.

§. IX. Deindè, multas quidem operosè corradit Patrum sententias Bellarminus, sed ignorasse non debebat qui tantoperè ostentatione lectionis Ecclesiasticæ Antiquitatis sibi placet, egregia illa Augustini, Patrum ingeniosissimi effata apprimè huc facere: *Quicquid,* inquit lib. 1. de Gen. ad lit. C. ult. *Sapientes de naturâ rerum veracibus documentis demonstrare potuerint, ostendamus nostris literis non esse contrarium; quicquid autem de quibuslibet suis voluminibus his nostris literis, i. e. Catholicæ fidei, contrarium protulerint, aut aliquâ etiam facultate ostendamus, aut nullâ dubitatione credamus esse falsissimum.* Et vicissim lib. 2. contr. Crescent. Grammat. c. 32. *Tom. 7. Col. 241. A. Literas Cypriani non ut Canonicas habeo, sed eas ex Canonicis considero. Et quod in eis Divinarum Scripturarum auctoritati congruit cum laude ejus accipio; quod autem non congruit, cum pace ejus respuo.* Ponderent hæc Adversarii, & nouerint (α) Eatenus Patres admittendos, quatenus cum Scripturâ consentiunt, quatenus verò dissentiunt, tanquam homines erroris filios, rejiciendos (β) In lectione Patrum non esse incuriosè festinandum tanquam gallus gallinaceus per prunas, aut ut canis è Nilò bibit, sed prescis vestigiis insistendum, accurateque perpendendum, quid præcipuè intendant, & quomodo se ipsos in sequentibus plerumque explicent. Ingens namque commodum in Scripturâ tam Sacrà, quam in Scriptis Doctorum obtinet, antecedentium cum consequentibus diligens collatio.

§. X. Tum, si vel maximò Patrum comitatu stipatus Jesuita in arenam descendat, Herculi tamen huic Achillem objicimus, Patres Patribus opponendo. Sic enim Epiphani. l. 3. *Tom. 2. αὐτὸς Διμορφεῖ των: Patiente carne, non divisa vel separata erat Divinitas & humanitas, sed οὐνὼν, unà erat divinitas & humanitas, cum in cruce passus est Christus carne, Deitas vero impassibilis manebat, ut justificationem*

tionem non in carne solùm haberemus, sed in Divinitate & carne καὶ ἀμφὶν, secundum utramque naturam. Athanas. quoque Dialog: 4. de Trinit. Λόγον, asserit, esse passum ἐφύσει, h. e. naturâ Deitatis, sed τῆς ἐνώσεως οἰκονομία, dispensatione Unionis. Epiphani: in Ancoratò: Τὸ πρὸς τῆς σαρκὸς ὑπὸ τῆς θεότητος Φορεμῆς ἐσθλὸν εἰς τὴν θεότητα, ἵνα ἐν τῇ θεότητι ἡμῶν ἡ σωτηρία γένηται. h. e. Passio carnis, quæ à Divinitate gestabatur, ipsi Divinitati reputata est, ut in Divinitate salus nostra sit. August. lib. 10. Confess. c. 42. Mediatorem, ait, inter Deum & homines, oportebat habere aliquid simile Deo, ac aliquid simile hominibus; in utroque hominibus similis, longè esset à DEO, & utroque DEO similis, longè esset ab hominibus. Anselm: lib. Cur Deus homo. Satisfactionem facere non potest, nisi sit verus Deus; nec debet, nisi verus sit homo: si homo tantùm est, non faciet, quia non poterit; si Deus tantùm, non faciet, quia non debebit. Multa hâc de re venerandæ Antiquitatis testimonia habent Chemnit. lib. de D. N. & Conrad. Hornejus Disp. Theol. sect: 4. Disp. I. §. 146. seqq: Ex quibus colligi potest, secundum orthodoxum illum Canonem: Nomina officii (& sic Redemptionis quoque) competere Christo secundum utramque naturam. Juxtâ Regulam Concil. Chalced: Utramque naturam in Christo agere cum communicatione alterius, quod cuiusque proprium est.

§. XI. Videns igitur Bellarminus, rationes suas adedò esse infirmas, ut etiàm non admotò ariete per se collabi necessum habeant, distinguit porrò inter Principium QUOD & QUO, statuens, principium QUOD operabatur opera Redemptionis, non fuisse Deum solum, vel hominem solum, sed utrumque simul, h. e. verbum incarnatum: Principium autem QUO illa opera à Redemptore fiebant, fuisse naturam humanam, non divinam, lib. 5. de Christo cap. 1. circa fin. Verùm respondemus cum Gerhard: Loc. de person. & offic. Christi cap. 8. n. 170. Inutiles has speculationes Scholasticas non mediocriter obscurare magnitudinem summi & admirabili istius beneficii, quod ipse Dei filius propter nos homines & nostram salutem descendit de cœlu, & homo factus est, ut esset noster Mediator & Salvator. Deindè, multis ex fundamentis doceri potest, nullò modò distinctionem Jesuitæ admitti posse, quod probamus (1) à Causâ finali, quare nimirum Christus Deus esse debuerit, sc. ut per mortem Filii Dei reconcilia-

B

re

remur Deo, Rom. V. 10. ut sanguis ipſius nos mundaret à peccatò. Joh. I. 7. æternam nobis juſtitiam acquireret Dan. IX. 24. per mortem deſtrueret eum, qui habebat mortis imperium i. e. Diabolum; & liberaret eos, qui timore mortis per totam vitam obnoxii erant ſervituti. Hebr. II. 14. 15. Conf. Joh. I. 29. I. Joh. III. 8. Ex quibus ſic concludo: Reconciliare nos Deo, mundare à peccatò, æternam nobis acquirere, juſtitiam, deſtruere Diabolum, ac opera ipſius, ſolum aliquod λύτρον finitum non poteſt. Atqui humanæ naturæ λύτρον per ſe & extrà unionem perſonalem conſideratum, eſt finitum. Ergo. (2) à *deſcriptione ſummi noſtri Sacerdotis* Hebr. IV. 14. 15. c. VII. 3. (3) *ab ipſà Scripturâ*, quæ Chriſtum Redemptorem noſtrum eſſe ſecundum Divinam quoque naturam, pluribus in locis expreſſè affirmat. Vid. §. 9.

§. XII. Et, quò porrò falſitas ſententiæ Pontificiæ clarius pateſcat, quæro (α) ex Jeſuità: Principium illud QUO, fueritne vel ſeorſim altera, vel conjunctim utraqùè natura? Reſpondere non poteſt, Divinam fuiſſe ſeorſim, cum & cauſæ finales Unionis contrarium oſtendant, & Adverſarii ipſi lubentes id largiantur; Erit igitur humana ſeorſim. Sed opera Chriſti omnem creaturæ conditionem excedentia reclamant, & ipſa natura humana, ut nunquam ſeorſim extitit, ità nunquam ſecundùm hanc vel illam naturam perſona Chriſti διηρημένως ſeorſim egit. Infalſibiliter itaqùè ſequitur, utramque naturam conjunctim ἡνωμένως, Redemptionis opus perfeciſſe. (β) Poſitò, humanam naturam ſolam eſſe principium QUO operatus eſt opera Redemptionis Chriſtus, nonne concedere opus habebit pars adverſa, aut antè ἐνανθρώπησιν extitiſſe θεάνθρωπον, proq; lapſis hominibus ſatiſfecuſſe, aut rigorem juſtitiae Divinae ſinè ſatiſfactione fuiſſe placatum. Quod, conſequens, quoniam abſurdum, abſurdum quoque erit Antecedens. (γ) Nullum, quod in ſe eſt finitum, infiniti effectus cauſa eſſe poteſt; Concedunt id ἀμφὼν, quod ajunt, Adverſarii, communicationem Idiomatum in perſonâ Chriſti negantes, ejuſq; humanitatem in puris naturalibus proprietatibus relinquentes. Vid. Becan. in Manual. Controv. lib. 2. c. 1. Jam verò humanam naturam in ſe eſſe finitam, quis negabit? Quæ proindè ſatiſfacere infinitæ Dei juſtitiae & iræ non potuit, totaque illa ſatiſfactio, quâ redemptos nos credimus, nulla erit, ſicquè ſtatuendum,

nos

nos adhuc esse sub peccati, mortis ac Diaboli dominio, opus Redemptionis non esse perfectum ac consummatum; Redemptionem esse opus merè humanum, Ecclesiam in V. T. nullum habuisse Mediatorem & Redemptorem. Quæ omnia, cum non falsa modò, sed & blasphema horrendaq; sint, nullò modò sentiendum (verba sunt Chemnitii lib. de D. N. c. 17. p. m. 88. Col. 2.) Divinam naturam & λόγος prorsus otiosam fuisse in officio Redemptionis, personam operantem Redemptionem in solâ humanâ naturâ. Ità enim virtus & honor Redemptionis Divinæ naturæ detraberetur, & ad solam humanam naturam transferberetur, atque ità, sicut Epiphanius inquit, incideremus in iudicium illud, de quo Jeremias inquit; Maledictus, qui ponit carnem brachium suum. Nec satis solida & firma esset nostra Redemptio, si solus naturæ humanæ operationibus niteretur &c. &c. Divina enim Filii Dei virtus, sicut Cyprianus inquit, velut hamus quidam erat, habitu humanæ carnis obiectus, ut à serpente Leviathan devoratus, per illam passionis & mortis sue infirmitatem caperet & superaret fortem illum armatum. Hactenus ille, Verissimum itaque est, quod scripsit August. Hom. de Ovib. c. 12. T. 9. Col. 1088. Non Mediator homo præter Deitatem, non Mediator Deus præter humanitatem. Divinitas sinè humanitate non est Mediatrix, humanitas sinè Divinitate non est Mediatrix, sed inter Divinitatem solam, & humanitatem solam, Mediatrix est humana Divinitas, & Divina humanitas Christi. Et B. Lutherus in cap. 2. ad Galat. In hamum Diabolus impegit, sed hamus vicis & devoravit Diabolum, qui volebat devorare vermiculum, itaque sola humanitas hic nihil effecisset. Sed Divinitas humanitati conjuncta sola facit, & humanitas propter Divinitatem; ac in Confess. Maj. Si persvaderi mihi patiar, ut credam, solam humanam naturam pro me passam esse, profectò, Christus mihi non magnipretii Salvator erit, quippè qui ipse tandem Salvatore egeat. Conf. Chemnit. lib. de D. N. c. 17. p. 88. Gerhard. Tom. 1. Loc. de person. & offic. Christic. 8. §. 171. seqq. Meisner: Antrop. Disp. XXIV. quæst. 1. §. 68. Gieslens. Disp. 3. Tom. 1. §. 105. 106. 119. 131. 132. Disp. 8. §. 69. Disp. 13. §. 13. seqq. Eccard. Fascic. Controv. c. 3. qv. 17. Quibus adde ex Calvinianis Muscul. in L. C. de Redempt. p. 153. Bened. Aretium Loc. 13. p. m. 78. Rivet. Tom. 2. Disp. 13. de Satisfact. §. 13. 14.

§. XIII. Nec quicquam promovet Bellarminus, cum ait, ad id sufficere, quod suppositum, seu principium QUOD, sit Deus & ho-

mo. Nō enim controvertimur de personā Christi, an sc. duabus naturis constet, sed de personæ illius officio & operibus, undē nimirum infinita illa sit virtus & efficacia passionis Christi, quod sufficiens & æquivalens λύτρωσις sit, pro peccatis universi mundi. Ubi sanctē tenendum, Divinam naturam humanæ Redemptoris nostri, non per nudam & otiosam ἀδράσειαν adfuisse, sed quoquē infinitam vim & pondus toti ejus obedientiæ, passioni & morti conciliasse, sicque sufficiens pro totius generis humani peccatis extitisse. λύτρωσις.

§. XIV. Ex hōc errore, tanquam fœcundō agrō, enascuntur alii non minores. Nam si Christus non ut θεάνθρωπος, sed ut homo tantū Redemptor noster est, utique pro peccatis satisfacere, non jam soli Christo proprium, sed cum aliis justis hominibus ipsi commune erit. Quod intendunt Pontificii, dum passim in scriptis suis, omni fronte posita, asserunt, (1) Christum à peccati quidem culpā nos redemisse, non verō à peccati pœnā, seu, quod idem est: Christum quidem satisfecisse pro peccati culpa, non verō pro omni peccati pœnā, pro quā nobis satisfaciendum Deo, vel in hac, vel in alterā vitā, scil. purgatoriō. Sic statuit. Concil. Trid: sess: 14. Can: 12. de Pœnit: Sacram: c. 8. & ex eō Bellarm. l. 1. de Purgat: cap: 10. & lib: 3. de Pœnitent: cap: 15. (2) Christum non pro actuali, verūm originali tantū peccatō λύτρωσις sufficiens persolvissē. In quam sententiam, Thomam, Bonaventuram, Guil: Alstioderensē, Ambrosium Catharinum, Andreā Vegam, & Ruardum Tapperum citat B. Dn. Gerhard. Tom: 3. L. C. loc. de Pœnit: Sect: 3. §. 118. Et quæ his gemella sunt, originemq; debent (3) Merito Christi partim Sanctorum merita, partim opera nostra esse adjungenda. Quod ipsum comprobant suffragia eorum, consensu consonō attestantia: nos ad Mediatōres sanctos, eorumque auxilia confugere debere, ac debitā veneratione eos semper venerari, ut salvemur eorum merito. Gabriel Biel, lect: 29. in Can: Miß: Omnia merita à meritō Christi efficaciam suam trahere, promerendi remissionem peccatorum, adoptionem, salutem & vitam æternam. Thom: lib: 2. distinct: 27. sect: 7. Unde Concil: Trid. sess: 6. c. 7. concludit: Unumquemque secundū suam mensuram, justitiam in se recipere, quam Spiritus S. partitur singulis, prout vult, secundū propriam cuiusq; dispositionem & cooperationem. Et Bellar-

Bellarminus non veretur asserere lib. I de Indulg: c. 4. *Non absurdum esse, sanctos etiam vocare Redemptores.* Præter hæc Sanctorum opera, propria insuper requirunt, quemadmodum contendit Keilerspurg, in Conc. de adscens. Christi cit: B. Hutter, in L. Theol. p. 447. Col. B. *Sicut Christus propriâ virtute, h. e. propriâ meritò adscendit in cælos, sic quemque propriâ suâ meritò ascendere oportet. Nam meritum Christi non est causa totalis nostræ salutis: Du mußt dein Steur und Hülff auch dazu thun: Necessè est, ut de tuò etiam aliquid addas.* Petrus quoque de Palud: in 4 sent. dist: 20. quæst. 1. Pro parvulis, ait, *sufficit Meritum Christi, quia non possum mereri, sed adultus non sufficit meritum Christi cum Baptismò, sed tenentur addere Meritum proprium.*

§. XV. Ast, quid mirum, Pontificios tantò conamine pro efficacîâ, satisfactione, perfectione &c. suorum operum digladiari, cum animadvertant, præcipuos regni sui nervos in iis esse fundatos; Interim tamen fit, ut eò ipsò, dum, quem suis operibus tribuunt valorem, merito Christi absolutissimo ac perfectissimo detrahant, & non sinè grandi impietate imperfectionis illud incusent, siquidem, quantum opellis nostris adscribitur, tantum Christo adimitur, qui tamen expressè apud Esa. LXIII. 3. פֶּרַח רִכְתִּי לִכְרִי וּמַעֲמִים אֵין אִישׁ אִתִּי Torcular, inquit, calcavi solus, & de populis non Vir mecum. Sed abundè eos refutari posse credimus, si quàm plurima Scripturæ testimonia, contrarium infinitis in locis docentia, illis objiciantur. Primum itaque Adversariorum assertum quod concernit, manifestè cum Scripturæ veritate pugnat, ut, quæ testatur: *Christum nos redemisse ab omni iniquitate.* Tit. II. 14. *à maledictione legis.* Gal. III. 13. *à potestate Satanæ.* Hebr. II. 14. *ab ira venturâ.* 1. Thes. I. 10. *à morte.* Ose. XIII. 14. 1. Cor. XV. 54. *ab infernò & æternâ damnatione.* Rom. VIII. 1. Ex quibus sic infero: Atqui Maledictio legis, potestas Satanæ, ira ventura, Mors, infernus, sunt pænæ peccati Ergo qui nos redemit à maledictione legis, potestate Satanæ &c. ille nos quoque redemit à peccati pænis. Quid, quod ipsa ratio dicitur, pænam esse propter culpam, & crescente culpâ, crescere pænam; decrescente culpâ, pænam decrescere. Expirante itaq; culpâ, pæna ipsa quoq; expirabit. secundum evertunt Dicta Scripturæ,

quæ (α) de peccatis, pro quibus Christus satisfecit, indefinitè loquuntur; uti Joh. I. 29. Esa: LIII. 5. 1. Petr. II. 24. Jam fatetur ipse Bellarm. lib. 3. de pœnit. c. 4. *Scripturam cum absolutè loquitur de peccatis, non de quibusdam, sed de omnibus intelligi solere, & debere.* (β) Quæ universaliter satisfactionem Christi describunt, ut, Esa. LIII. 6. & 12. Tit. II. 14. ubi Christum *ὑπὲρ πάντων ἀνομιῶν*, I. Joh. I. 7. *ὑπὲρ πάντων ἁμαρτιῶν* nos redemisse & emundasse legimus. (γ) Quæ certas peccatorum actualium species notant, à quorum reatu per Christum redempti sumus, Ut I. Cor. VI. 11. *Hæc eratis quondam, scilicet: Scortatores, adulteri, avari ebriosi, maledici: sed abluti estis, sanctificati estis, justificati estis per nomen Domini Jesu* add. Hebr. IX. 14. 1. Petr. I. 18. Firmum itaque & fixum perstat, Christum non pro aliquibus tantum, sed omnibus cum originalibus, tum actualibus peccatis satisfecisse, neque soli delictorum nostrorum culpæ, verum etiam pœnis conciliasse veniam. Quò collimat versiculus ille, in veteribus Canonibus & Glossis recitatus.

*Larga Dei pietas veniam non dimidiabit,
Aut nihil, aut totum, te lachrymante, dabit.*

Vid. Chemnit: *Exam. C. T. Part. 3. cap. 5. de Purgat. p. m. 126. & part. 4. de Indulg. cap. 2.* Hutterus *L. C. Articuli. 13. p. 447.* Gerhard. *Tom. 3. L. C. de Pœnit. sect. 3. §. 118. & seqq.* Graverus in *A. C. Articuli. de Pers. Christi. p. 413.* Tertio opponi possunt Rom. III. 24. 2. Tim. I. 9. Rom. XI. 6. Eph. II. 8. &c. quæ omnia loca manifestè evincunt, Deum præter omne nostrum meritum per Filium suum plenariè nos redemisse. Quid? si nos etiam pro aliquò satisfacere possemus peccatò, non solus Christus, sed nos etiam essemus pro aliquò peccatò propitiatio: Non in solò Christi nomine, sed in nostrò etiam esset salus. At consequens est absurdò absurdus Esa: XLIII. 4. 1. Joh. II. 2. Act. IV. 12. Antecedens ergò pessum ire, ecquis non videt? Hic non possum, quin pulcherrima illa Augustini verba in Psalm. 144. T. 8. Col. 1671. transcribam: *Ubi audis gratiam, intellige gratis. Si ergò gratis, nihil tu attulisti, nihil meruisti. Nam si meritis aliquid redditum est, merces est, non gratia.* Petro de Palude in os contradicit idem August: in Epist. 89. ad Hilar: scribens, *Christi gratia non solum illud delictum solvit, quò obstringuntur infantes ex Adam procreati, sed etiam multa delicta, quæ, cum creverint homines addunt*

addunt malis moribus suis. Consultius itaque facerent, si cum Casandrò, homine aliàs Pontificiò, ex Consult: Artic: de B. O. fiduciam remissionis peccatorum, & eorum, quæ post regenerationem admittuntur, & spem veniæ ac vitæ æternæ in solâ Dei misericordiâ & meritò collocarent.

§. XVI. *Secundus*, qui ex hõc fonte scaturit *Error*, est, quod asserant, valorem Redemptionis non in infinitâ Meriti Christi efficacîâ consistere, sed in acceptatione misericordiæ Divinæ, quâ Deus passionem Redemptoris ex tantò amore proveniente, ratam & acceptam habuit; ità censent *Durandus*, *Biel*, *Vasquez*, *Rada*, *Tapperus*, *Albergon*, quos præter *Calovium Disputatio controversi: Sect. 2. Thes: u adducit B. Hulseman: in breviariò Theolog: c. 7. th. 4.* Verùm respondemus, Adversarios niti falsâ hypothesi, dum Christum secundum solam humanam naturam Redemptionis opus perfecisse præsupponunt, cujus contrarium, cum superius luculenter sit demonstratum, eò benevolam Lectorem remittimus.

§. XVII. *Tertius est*, Christum in passione iram Dei, infernique dolores non sensisse. *Nova*, scribit Bellarm. lib. 4. de animâ Christi cap. 8. & inaudita impietas est, dicere, quod Christus passus sit dolores inferni. Et Forerius in bellò Ubiquitisticò, p. 239. inquit: *Hæc tam blasphemia sunt, ut nec Diabolus possit aliquid horribilius eruclare.* Nos rectius ab ὑγιαίνόντων λόγων σωτηρίας ne latum unguem recedentes, affirmativam tuemur cum B. Gerhard: in *Harm: Evang c. 122. & 202. & in Conf: Cathol: lib. 2. Art. 2. c. 3. Tom: 1. Loc: Theol: de person: Christi cap. 8. §. 185. Eccard: in pandect: cap. 3. qv: 20. Dorfsch: Theol: Zachar: part. 1. c. 8. num: 165. seqq: & cap. 9. num: 167. seqq: Feurborn: lib. 2. Dissert: Theol: Disputatio Thes: 83. Giesfens: part. 1. Disputatio 13. §. 21. seqq: nec non aliis, non inferioris commatis Theologis, Christum dolores infernales & flagrantem Dei iram verè sensisse, illosque superasse, nullatenus verò ab illis superatum esse, statuentibus. Quam κατ' ἐνσέβειας διδασκαλίαν ad amissim verbo Dei respondere, dicunt insuper Loc. Matth: XXVII. 46. & Marc: XV. 34 ubi Christus à Deo se desertum, equè conspectu ejus se projectum esse conqueritur, quem omnium profundissimum ad inferos fuisse descensum (ad cruciatus nimirum infernales vice omnium damnatorum Esa: LIII. digitum intendens) B. sta-*

B. statuit Hunnius. Marc. XIV. 33. 34. *καρπὶς ἐκθαμβεῖσθαι καὶ ἀδημονεῖν, & fuit anima eius περίλυπη* & *ἕως θανάτου* Matth. XXVI. 37. *ἤρξατο λυπεῖσθαι καὶ ἀδημονεῖν*. Luc. XII. 44. *ubi in ἀγωνία* constituto *sudorem sanguineum guttatim in terram decidentem animæ anxietas extruxit*. Psalm. XVIII. 5. 6. & Ps. CXVI. 3. David sub personâ Christi conqueritur: *Circumdederunt me dolores mortis, & angustiae inferni invenerunt me* Gal. III. 13. *Christum maledictum pro nobis factus dicitur*. Omnis autem maledictus gravem Dei iram & iudicium persentiscit.

§. XVIII. Hic Adversarii, convicti, infirmiores esse argumentationes suas, quàm ut expressissimæ Scripturarum S. literæ contrarium obtinere queant, concedunt quidem, animam Christi fuisse tristem, verùm idèò tantùm, quoniam mentem in externa tormenta, sputum sc. flagellum, crucem & mortem defixerit, non verò propterea, quod iudicium Dei irascentis peccatis nostris in ipsum coniectis, infernalesque cruciatus persensisset. Ast vana hæc sunt & profana *κηροφύγετα*, ad quæ demolienda hic solus aries suffecerit, quod sc. Redemptor noster summis undique & undique angoribus sollicitatus, tam lamentabili exclamarit voce: *Deus mi, Deus mi ut quid de reliquisti me!* Matth. XXVII. 46. Psalm. XXII. 1. ubi loci nulla mentio externorum cruciatuum, sed solius à Deò derelictionis, quam & ipse Bellarm. agnoscit. Jam nullæ poenarum infernalium major esse potest, quàm à Deò deferi, & clamantem ad tempus non exaudiri. Huic sententiæ ut plus lucis affundatur, sequentes rationes adjicimus (1) Quod si omnia peccata Christo sunt imputata, omnes etiam peccato promeritæ poenæ ipsi imputatæ erunt; quas inter principem locum ira Dei & infernales cruciatus sibi vendicant. (2) si plenissimè pro nobis satisfecit, omnes quoque poenas & cruciatus nostros sustinuerit necesse est (3) Si Christus non sensit iram Dei, infernique dolores, peccata nostra vere pertulisse, dici non poterit; sunt enim infernales cruciatus peccatorum nostrorum necessarium consequens.

§. XIX. Posset hic agnoscere veritatis lucem Bellarminus, si vellet, ne tamen erroris adeò grandis convinceretur, cum turpe sit Doctori tam eximio, hæc si culpa redarguat ipsum, mavult stadium semel ingressus, fortiter decurrere, quam inire novam regressus

gressus viam, seq; agnitis erroribus, ad veritatis thronum supplicem sistere. Hinc, cum nihil habeat, quod è S. Literis contra orthodoxum nostrum assertum producat, aliò probabilitatis fucò fallere nos satagit, dum multas ex hac doctrinâ nostrâ, & blasphemias absurditates sequi, vociferatur. Sic enim ille: *Si Christus pœnas damnatorum, & dolores infernales pertulit, tum & desperavit. Consequens est impium, impium ergò & Antecedens.* Consequentiam probat, quia pœna damnatorum essentialiter includit desperationem. Respond. (1) ad Major: Nullam militare rationem consequentis, quod ex propriâ Bellarm: confessione, quæ est instar probatæ probationis, demonstrari potest, dum lib: 2. de purgator. cap: 3. 10. 14. contendit, animas in purgatoriò manentes, pœnas subire atrocissimas in igne infernali sine ullâ desperatione. An igitur misellæ istæ animæ tantas pœnas, spe suâ salvâ, ferre poterunt, & non poterit Christus? (2) Distingv. inter dolores infernales, quorum alii à Deò, ut iustò Judice infliguntur, tanquam pœnæ peccati; alii ex propriâ conscientie sceleratæ morsu & cruciatu oriuntur, quos inter est blasphematio & desperatio. Cum jam non hos, sed illos tantùm Christum sustinuisse, asseramus, nullò modò ex sententiâ nostrâ extorqueri potest, Christum aut desperasse, aut blasphemasse. (3) Dein, aliud est desperare, aliud, desperatorum ac damnatorum supplicium sustinere, illudquæ vincere. Hoc Christo tribui potest, non illud. Omnis etenim desperans infernalibus pœnis succumbit, Christus verò superando vicit, non succumbendo defecit; quoniam enim circumcinctus erat virtute Altissimi, ut ait Athanasius, potuit mortem illam sustinere, atq; omnem vim adversam, Deoq; laudem justitiæ tribuere. Cl. Andreas Rivetus ad hanc Bellarm: instantiam sic regerit Tom: 2. Operum. Theol. comment: in Pf. XXII. p. 104. Col. 1. Notandum, damnationis pœnas esse vel à causâ externâ, vel ab internâ, vel ab utraq; simul. Ab internâ causâ, vel ab utraq; simul, sunt pœnæ, quæ peccatum secum conjunctum habent, in eò, qui damnatur, inhærens. In Christo integra puraq; fuit natura, quæ nihil potuit pati detestabile, vel quod culpam inferret: Neque igitur desperationem, neque vermem, neque conscientie redargutionem, & similia. Aliæ verò, quæ à causâ externâ, & simpliciter pœnæ sunt, nec peccatum connotant, verè sustinuit Christus, & devicit. Neq; id indignum fuit Sponsore nostrò, etsi in se ab omni condemnationis causâ fuerit alienus.

C

§.XX. Aliam

§. XX. Aliam insuper blasphemam absurditatem ex hyp-
 thesi nostrâ deducere allaborat, dum inquit: *Si Christus idèd, quia*
correctio pacis nostræ super eum, debuit pœnas infernales luere, tum in
æternum gehennæ cruciatus, & infinitum pœnarum numerum perpeti de-
buit. Consequens est absurdum. E. & Antecedens. Resp: ad Major. (1)
 Consequentiam esse nullam. Verùm enim verò, si nudus homo
 fuisset Redemptor noster, inferret aliquid illa consequentia; At,
 cum ipse Dominus gloriæ pro nobis sit crucifixus, Deusq; ipse propriò san-
 guine nos acquisiverit, ut vult Scripturâ, quid mirum? si unica obla-
 tione in consummatione seculorum, pro peccatis factâ, consummavit in-
 perpetuum eos, qui sanctificantur. Hebr. X. 14. (2) Distinguiamus inter
 infernalium cruciatuum quidditatem, & inter eorundem adjunctum seu
 circumstantiam. Duratio interminabilis, seu, quod idem est, æter-
 nitas, ordinariè quidem dolores infernales comitatur, ut circum-
 stantia quædam & adjunctum, ab essentiâ tamen illorum reverâ
 separari potest, sic, ut dolores tolerari possint, etiamsi in omnem
 æternitatem non tolerentur. Nulla igitur est consequentia: Si
 Christus cruciatus infernales nostrò locò esset perpeffus, obstri-
 ctus fuisset, ut æternùm in infernò permaneret. Licet enim *extensivè*
 eos non sustinuerit, nihil tamen obstat, quò minus *intensivè* eos to-
 lerasse sit dicendus, cum & pretiositas personæ, quæ erat æternus
 Deus Rom. IX. 6. & excellentia summè singularis & singulariter
 summa ipsius pretii, quod ipsum & fuit, & est æternum Hebr. X.
 14. facilitè compensaret id, quod deerat durationis æternitati.

§. XXI. Plura quidem congeffit Bellarminus argumenta,
 quibus orthodoxiam de REDEMPTIONE it oppugnatum (quò
 etiam relatos volumus Francisc. Stanckarum, olim in Acad. Regio-
 mont. Hebrææ Lingv. Professorè, natione Mantuanū, in cujus errore
 propugnandò tam strenuum sese gessit Bellarminus defensorem; &
 Andr. Osiandrum, in contrarium absurditatis lapidem apertè im-
 pingentem) quæ tamen, brevitatis amantes, lubentes præterimus,
 rati, non tanti ea, quæ proferre solent, esse, ut nobis negotii hic
 quicquam faceffere queant. Alia verò, in scriptis Pontificiorum
 occurrentia, quibus Articulus hic oppugnari videatur, tanta futura
 nobis non persuademus, quin ex superioribus facili labore possint
 explicari.

MEM-

MEMBRUM II.

Sistens aliquot errores CALVINIANORUM, circa opus REDEMPTIONIS, factum per CHRISTUM.

§. XXII. Expedivimus hactenus nonnullas controversias, quas in præsentè Articulò erroribus suis substernunt Pontificii; Nunc operæ pretium erit, ut, habità ratione in principiò propositæ Methodi, evitandæ tædiosæ prolixitatis ergò, *Δὲ βραχέων* ad eorum examen nos accingamus, quibus Calvinii, ejusdemque Complicum sequaces, profundè nimis sunt immerfi. Verè enim illis usu venit, quod vulgatum illud Hebræorum intendit: *כִּיּוֹרָא שְׁכַשְׁתָּהּ*, Error, ubi semel ingressus est, progreditur; moxquè inexplicabile inconvenientiarum trahit agmen, *ὡς ψεκᾶδες ὄμβρον γεννῶσι.*

§. XXII. Horum Errorum scaturigo, meritò haberi possunt falsæ ac impiæ, quas de REDEMPTIONIS opere conceperunt opiniones, ex quibus, tanquàm amarissimò desperationis fonte, errores quamplures alii, fœditate ac impietate nihilo leviores, quasi rivuli emanarunt. Audiamus ipsos Calvinianos, ut ex scriptis eorum, quanti inæstimabile hoc Redemptionis beneficium, faciant, quòquè locò reponant, intelligamus. Præterquàm enim, quod mortì Christi efficaciam & meritum suum detrahant, sacræ quoq; Scripturæ, & sic ipsi Spiritui S. manifestè contradicere non erubescunt Dicit Scriptura 1. Joh. II, 2. *Ipse est propitiatio pro peccatis nostris, nō pro nostris autem tantum, sed etiā pro totius mundi* 1. Tim. II. 6. *Christus dedit semetipsum Redemptionem pro OMNIBUS* 2. Cor. V. 15. *Unus pro OMNIBUS mortuus fuit.* Quæ & alia benè multa Scripturæ oracula Christum non aliquos saltim, sed OMNES omninò homines redemisse inculcant. Calviniani contrà nervosissimis his Scripturæ dictis contraria defendere non verentur, quod omnia illorum scripta, si evolvantur, *ὁφθαλμοφανέως* demonstrabunt. Sic Beza Relp. 2. ad acta Colloqv. Momp. p. 194. Nunquam, ait, tempus fuisse, vel esse, vel futurum esse, quò Deus voluerit, velit, aut voliturus sit, omnium misereri Piscat. Herborn: Disp. de prædest. Th. 3.

Non pro singulis mortuus est Christus, sed tantum pro aliquibus. Bucan: in Loc: de Prædest: qv. 22. Christus nec Pharaonis, nec Judæ, nec Caiphæ, nec Herodis, nec Juliani Redemptor est, pro quibus nec mortuus est.

§. XXIV. Quæcunq; tandem Calvinianorum scripta volvas, revolvās, nihil in illis videbis tritius, quàm solorum ELECTORUM Redemptorem esse Christum, undè crebri hi apud illos sermones. Christo Salvatori nuquam in mentem venisse. Martin: de sacr: mand: p. 83. Nunquam propositum fuisse. Piscat. in c. 2. i. ad Tim: observ: ad n. 6. nec placuisse unquam, Bucan. Loc: 36 qv: 23. Kerkerman: lib: 3. Syst: Theol: c. 4. p. 341. pro peccatis totius mundi pati. Falsum esse, dicere, Christum omnibus datum esse Redemptorem, cum Judæ non sit, Pharaonis non sit, & in summa, omnium desperantium & damnatorum. Bened: Aretius in Problem: Theol. Loc. 6. p. m. 37. sed à Deo tantum missum esse ad Redemptionem Electorum. Polan. part: 2. Th: 226. Bucan: Loc: 36. qv: 30. Grynaeus Clafs: 1. Disp: de orthod. fid: Th: 12. 13. Brockerus in antidot: Errorum p. 48. Col: B. Christum esse tantum Semi Redemptorem, blasphemè nimis Perkinus lib: de prædest. p. 73. Undè vocem intolerabilem esse putant Beza in Colloqv: Mompel: p. 421. vocem falsam, blasphemam & impiam, idem Beza Resp: ad acta. p. 221. errorem gravissimum. Tossanus in Disp: Heidelberg: Anno 1589. habitâ, thes. 20. si dicamus, Christum pro omnibus esse mortuum. Cui etiam opinioni calculum apponit suum Gisbertus Voëtius Theologus in Acad. Ultraject. part. 2. Disp. Theol. p. m. 252. Sunt, inquit loc: cit: qui nullam universalitatem Meriti Christi admittunt, sed distinctè determinant, Christum pro solis salvandis mortuum, iusq; meritum esse; pro reliquis nec sufficienter, nec efficaciter mortuum esse, quippè nullò modò pro iis mortuum, nihilq; locò ipsorum meritum esse; quippè qui vices eorum nullà in re sustinuerit, nec ex intentione Dei ipsi datus Sponsor, nec illi vicissim ipsi dati sint. Quam sententiam solidè evincunt Amesius & Gomarus supra laudati, aliique Remonstrantium, Lutheranorum, & novæ Methodi Antagonistæ. Ex quibus perspicuum est, ne latum quidem unguem discedere Voëtium à sententiâ Calvinianorum supra allegatorum, sicq; in eadem versari opinione, quâ ita constringunt Redemptionis nostræ valorem, ut nullò planè modò omnibus hominibus prodesse queat.

§. XXV. Quis verò non videt, falsitatem hujus sententiæ clario-

clariorem esse, quàm dies meridianus, cum è regione toti salutis doctrinæ sit contraria. Undè eam jure meritò, tanquàm blasphemam, auribusq; Christianis prorsus intolerabilem, rejicimus, immoti tenentes, Christum universaliter pro OMNIBUS & SINGULIS hominibus Legem Dei implevisse, passum & mortuum esse, sicquè cunctos, non tantum ELECTOS, verum etiam REPROBOS redemisse, & sempiternam ipsis acquisivisse salutem. Agnoverunt id ipsi Adversarii, veritatis viribus convicti Sic Wolfgang. Musculus L. C. Loc. de Redempt: G. H. p. 152. notanter: *Scimus, non omnes Redemptionis hujus fieri participes, verum illorum perditio, qui non servantur, haudquaquam impedit, quò minus universalis vocetur Redemptio, quæ non est uni genti, sed TOTI MUNDO destinata.* Convenientissimè porrò hæc illustrat tribus similibus, petitis (i mō) à telluris resolutione, omnia ad germinandum æstate promovente (2 dō) à sole, generali totius orbis illuminatore (3 t iō) à generali omnium servorum liberatione, à Judæis annò Jubilaō concessa; quæ prolixius & gratius ex ipsò Autore petentur. Petr: Martyr L. C. suprà Philip. 2. p. m. 1042. *Datum est pretium pro totò mundo, & nisi fuisset melius totò mundo, non redemisset mundum* Et paulò post: *Christus pariebatur pro multis malis & ingratis, quibùs mors illa non erat profutura* Rudolph. Gvalther: suprà. I. Joh II. *Procul facestant omnes cogitationes, quæ Meritum Christi ad paucos tantum extendi, persuadere conantur. Johannes enim Christum propitiationem esse dicit pro totius mundi peccatis.* MUNDI vocabulò uti voluit, ne ALIQUEM à Christi meritò exclusum putarem.

§. XXVI. Quodsi jam cœteri Calviniani, horum, sectæ suæ præcipuorum ferè Antistitum, vestigiis insistere, quosque in omnibus aliis principes Ductores sequuntur, & hic comitari velent, haberent certè, quò sibi de salutari Orthodoxyâ gratulari quirent, cum id autem effectui dare, ne per somnium quidem sibi imaginentur, sed iis ipsis erroribus, ab ejusdem farinæ Antecessoribus tam avidè haustis, adeò mordicus insistant, ut extrema potius tentare, quàm ab illis secessionem facere velint; hinc nobis incumbit, ut ipsam Scripturam S, quam Deus velut Ariadnam aliquam, cujus ductu, tanquàm certissimò filò, per flexuosos Hæreticorum errores, salvi & incolumes ambulare possumus, nobis largitus est, falsis eorum ratiunculis ex adversò opponamus.

§. XXVII. Sunt autem ponderosa Divini verbi testimonia, quibus non solum acquisitio Redemptionis, sed & fructus ejusdem ratione Divinae intentionis (I) ad OMNES & SINGULOS HOMINES extenditur, ut Esa. LIII. 9. OMNES nos quafiores erravimus, unusquisque in viam suam declinavit, & posuit Dominus in eo iniquitatem omnium nostrorum. Quem locum satis commodè exponit Grauer: in polem; sacr. cap. 5. §. 57. Dici non potest, per particulam OMNIUM hic non intelligi singulos generum, sed genera singulorum, i. e. tantum Electos: Nam prius membrum hujus dicti id non patitur, alias sequeretur, tantum Electos errasse, & propter eandem causam per vocab. QUES, quod tantum declarationis causâ additur, nec describit subiectum, sed prædicatum ERRAVIMUS, non tantum Electi intelliguntur, sed & reprobi &c. Hebr. II. 9. Pro OMNIBUS gustavit mortem. 1. Tim. IV. 10. Christus est Salvator OMNIUM hominum, maxime autem fidelium. Joh. I. 9. Erat lux vera, quæ illuminat OMNEM hominem, venientem in hunc mundum. Col. I. 19. 20. Complicuit Deo per eum (sc. Christum Redemptorem) reconciliari OMNIA in ipso, pacificans per sanguinem crucis ejus OMNIA, sive quæ in terris, sive quæ in coelis sunt. Rom. VIII. 32. Deus non peperit proprio Filio, sed pro nobis OMNIBUS tradidit illum. Joh. XII. 32. Ego, si exaltatus fuero de terrâ, OMNES traham ad meipsum. Tit. II. 11. Apparuit gratia Deifalutifera OMNIBUS hominibus. Huc quoque refer testimonia illa, quæ §. XXIII. allegantur.

§. XXVIII. (II) Ex dictis, in quibus ad TOTVM MUNDUM refertur Joh. I. 29. Ecce agnus Dei, qui tollit peccata MUNDI. Joh. III. 16. 17. Sic Deus dilexit MUNDUM &c. Joh. IV. 42. Ipsi audivimus & scimus, hunc esse verè Servatorem MUNDI. Christum. à 1. Joh. IV. 14. Misit Pater Filium Salvatorem MUNDI. 1. Joh. II. 2. ipse est propitiatio pro peccatis nostris, non pro nostris autem tantum, sed etiam pro totius MUNDI. Joh. VI. 51. Panis, quem ego dabo, caro mea est, quem ego dabo pro MUNDI vitâ. Conf. v. 33. ejusd. cap. & cap. VIII. 12. c. IX 5. Joh. XII. 47. Non veni, ut judicem mundum, sed ut salvificem MUNDUM. Conf. 2. Cor. V. 19.

§. XXIX. (III) Ex dictis, quæ mortuum esse Christum, afferunt pro REPROBIS & propriâ culpâ pereuntibus. 1. Cor. VIII. 1. & peribit infirmus in tuâ scientiâ frater, propter quem Christus mortuus est. 2. Petr. II. 1. In vobis erunt magistri mendaces, qui introdu-

roducent sectas perditionis, & eum, qui emir eos, Dominum negant. Joh: XV. v. 1. 2. Ego sum vitis vera, & Pater meus agricola est; Omnem palmitem, in me non ferentem fructum, tollet eum. Quò locò luculenter innuitur, posse aliquos damnari, qui fuerunt veri & genuini palmites, ipsi Christo infiti. 2. Petr: I. 9. Cui hæc (fidei sc. effecta) non præstò sunt, cæcus est, & manu tentans, oblivionem accipiens purgationis veterum suorum delictorum. Rom. XIV. 15. Ne escà tuà illum perditò pro quò Christus mortuus est. Conf. notatu dignissima Hebr. VI. 4. 5. 6. & cap. X. 29. Quibus adde Reneccium in Panopl: Tom. I. l. c. 3. p. 17. Col: B. & seqq. Hutter: L. C. Art: XXII. Controv: 5. p. 787. Col: A. & seqq. Hornejum Disp. Theol. part: 2. §. 142. & seqq. Graver: in Augult: Conf. Artic: 3. p. 414. Eccard: Fasc: Controvers: cap. 12. quæst: 2. 6. & 7.

§. XXX. Immotis his fundamentis ità constricti Antagonistæ nostri, ut, quò se vertant, quidquè porrò moliantur, nesciant, multas, easq; impias fingunt glossas, quibus, ut aliquid saltem egisse videantur, mirum in modum in sensu Scripturæ genuinò depravandò, adq; errores suos palliandos detorquendo, sunt occupati. Quantà verò dexteritate id præstent, quamq; egregiè fallant & fallantur, sequentia perpendenti facile patebit.

§. XXXI. Instant ergò contrà primæ Classis testimonia Calviniani, & in specie Andr: Rivetus Theolog: Lugdun Tom. 2. Disp: Theol: 6. de universali Redempt: §. 25. p. 1199. & Disp: 7. de grat. univers. §. 13 ubi urget, particulam OMNIS in Redemptionis negotiò non aliter explicandam, quàm in illis locis Col. I. 23. *Prædicatum est Evangelium omni Creature* Tit. II. 11. *Illuxit gratia saluifera omnibus hominibus.* Act. XVII. 30. *Deus omnibus mandat, ut resipiscant.* Hisce in Locis putat, voculam OMNIS tantà generalitate non gaudere, ut omne humanum genus involvat, cum quotidiana experientia contrarium edoceat, Evangelium nimirum neq; omni creaturæ prædicatum esse, nec gratiam saluiferam omnibus illuxisse. Verùm enim verò, quis Indis, quis Americanis, quis aliis Barbaris Evangelium annuntiavit. Quot populosissimæ regiones fuerunt, quot adhuc sunt, quæ ministeriò atq; præconiò Divini verbi penitus destituuntur?

§. XXXII. Ad hanc Riveti exceptionem reponimus, explanationem ipsius, cum multis in locis Scriptura testetur, OMNI-
BUS

BUS in mundò universò Evangelium esse manifestatum, de vicinâ veritatis longè aberrare; quò enim pes Apostolorum non pervenit, sonus tamen auribus hominum intonuit. Vid. Hülseman. *de auxil. grat. Disp. 1. c. 1. Th. 19.* Hugo Grotius in *annot. ad Matth. c. 24 v. 39 p. m. 425.* Renecius Panopl. *Tom. 3. c. 3. p. 21.* Eccard: *Fase; Controvers. cap. 9. & c. 12. quæst. 8.* Pro confirmandâ sententiâ nostrâ militant quoquè sequentia S. Scripturæ testimonia. Esa: XLIX. 6. Col. I. 23. in quibus Evangelium prædicatum esse dicitur *πάντη τῇ κτίσει, τῇ ἰσὺ τοῦ ἔθους.* Psalm: XIX. 5. Rom: X. 18. ubi Apostolus graviter invehitur in eos, qui causantur, se Christi verbum non audivisse; quam excusationem nullam esse docet, dum indignabundus interrogat: *Sed, nunquid non audierunt?* Equidem, respondet, *in omnem terram exivit sonus eorum, & in fines orbis terræ* (τῆς οἰκουμένης, i. e. ubi ubi modò incolis habitabatur) *verba eorum.* Act: XVII. 30. 1. Tim: II. 4. ubi quovis homines vult servari, & *εἰς πάντων τῆς ἀληθείας ἐλθεῖν.* In quem locum appositè commentatur D. Jacob. Andræ: *Prophet. 10.* inquit, *sparsa est fama de verâ Religione (tam in V. quam in N. T.) ut gentes non fuerint excusatæ, quod veram religionem non didicerint;* Nam etiam antè Christi adventum multi ex Gentibus (ex longinquis regionibus) Hierosolymam profecti sunt, ut ibi Deum sincere colerent. Horum testimoniorum clarissimam veritatem cum everterit Riverus, demonstraveritq, literalem sensum orthodoxiæ contrariari, lubentes in sententiam ejus ibimus; quod, cum ipsi factum impossibile, impossibile quoquè est, ut nos, limpidissimis Scripturæ fontibus relictis, ad foetidas explicationum Calvinisticarum paludes prolabamur.

§. XXXIII. Nec quicquam hic valet Sophisma Calvinianorum, quò voculam hanc universalem non ad singula generum, i. e. omnes homines, sed ad genera singulorum seu certos aliquos ex omni hominum genere, gente, & ordine restringunt, quod probare intendunt ex *Jerem. XXXI. 34 Matth. III. 5. Luc. VI. 26. & cap. XI. 4. 1. cap. XXI. 17. 1. Cor. XII 6. Petr. Martyr: L. C. clafs. 3. c. 1. §. 45. Rivetus Tom: 2. Oper. Theol: Disp: 7. de grat. univers. p. m. 1171. §. 7. Petrus Ravanellus in Biblioth: sacr. Voce Omnis, Bucanus Loc: 36. qv: 28. p. 428.* Positò enim, non tamen concessò, vocem OMNIS citatis

tatis in loc. *genera singulorum* significare, exinde statim non procedit: Particula OMNIS quandoque sic coarctanda, ergò etiam hoc in locò. Hinc, non obstante, quod vocula OMNIS in Scripturâ nonnunquam tantum genera, singulorum complectatur, hic omnino per illam intelligendi sunt *omnes & singuli homines, seu singula genera*, non *genera singulorum*, ut volunt Calviniani. Deinde, si accuratè loquendum, non demonstrabunt Adversarii, Vocem OMNIS in citatis Textib. præcisè genera singulorum notare; cum duntaxat *οὐδεὶς ἁνθρώπων*, more, Scripturæ usitatissimò, accipiat pro *aliquibus*, sic ut totum pro parte pro Synecdochen sumatur.

§. XXXIV. Adversus *secundæ Classis* testimonia nihil habent, quod opponant, nisi veterem istum coccysmum, per *mundum* notari tantum *Electos*, non *universos homines*; Patet id ex Zanchiò 1. *Miscell.* p. 220. ubi *Christum* esse, inquit, *propitiationem pro totius MUNDI peccatis*, ita intelligendum est, ut vocabulum MUNDI pro optimâ Mundi parte, h. e. *Electis* accipiat; & Ravanellò *part. 2. Bibl. Sacr. sub V. Mundus*, p. 119. Sed fallam hanc esse subtilitatem, agnoscit ipse Musculus Calvinianus *L.C. Tit. de Redempt.* p. 142. ubi per *Mundum* *universum*, *Omnes totius orbis nationes, cunctos homines, à primò usq. ad novissimū, vult intellectos*. Solus porro Textus, qui legitur 1. Joh. II. 2. omnes eorum argutias falsitatis convincit, dum nullò modò concedit, ut quis per *mundum*, *οὐδεὶς ἁνθρώπων* meliorem mundi partem, videlicet solos *Electos* intelligat; quem in finem Spiritus S. collectivò terminò & universali enunciatò non contentus, divisionem adjungit, dum ait: *Christus non pro nostris*, (puta, piorum ac fidelium) *tantum, sed totius etiam Mundi peccatis est propitiatio*. Hic impossibile est, per MUNDUM solos *Electos* intelligi, cum h. m. absurda *πυρρολογία* evitari haud posset, quâ aureum hoc Apostoli dictum idem sonaret, quàm, Christum non tantum pro *Electis*, sed etiam pro *Electis mortuum* esse. Vid. Graver. in *Polem. Sacr. c. 5. §. 57. p. 260. sub fin.* Eccard. *Fasc. Contr. cap. 12. quæst. 6.*

§. XXXV. Deinde, producant, amabo, Calviniani, vel apicem Scripturæ, qui per *Mundum* *Electos* notari doceat; Equidem scimus, vocabulum MUNDI ἐκ τῶν πολλῶν λέγομένων esse, & sumi in Scriptura (α) *pro systemate cæli & terræ* Joh. I. 10. Hebr. XI. 3. (β) *pro grege reproborum* Joh. I. 10. in fin. vers. & cap. VII. 7. c. XII. 31. c. XIV. 12, 30. c. XV. 18. 19. c. XVI. 11, 20. c. XVII. 9, 25. 1. Cor. I. 27, 28. c. VI. 2. c. XI. 32. Eph. II. 2. Hebr. XI. 7, 38. 1. Joh. III. 1, 13. & cap. IV. 4. c. V. 19. 2. Petr. II. 5. (γ) *pro mundanâ conditione & conversatione* 1. Cor. VII. 31. Rom. XII. 2. (δ) *pro totò genere humanò, quâ peccatis obno-*

D

obno-

obnoxio Joh. XVII. 12. c. I. 29. c. 3. 16. & passim alibi. Quod verò pro solis Electis ponatur, in Scripturâ nunquam & nusquam reperimus. Proferunt equidem v. 21. & 23. cap. XVII. Joh. ubi Christum orare ajunt, *ut Mundus cognoscat, & credat, se à Patre cœlesti esse missum*, hîcque putant, *Mundum* Electos denotare, sic argumentantes: Per quodcunque intelliguntur illi, qui credunt & cognoscunt, Christum à Patre suò cœlesti esse missum, per id intelliguntur Electi. Atqui per Mundum h. l. intelliguntur illi, qui credunt &c. E. per Mundum h. l. intelliguntur Electi. Resp. simpliciter neg. Minorem, opponimusque ipsum Calvinum, hunc locum ità explicantem *comment. in Evangel. Joh. p. m. 568. Quidam Mundum exponunt Electos, qui tunc adhuc erant dispersi, sed quia totò hîc Capite Mundi nomen pro Reprobis accipitur, magis in diversam sententiam reclino.* Accedit, quod continuò post, MUNDUM, cujus nunc meminit, ab omnibus suis separet. Videant igitur Calviniani, quomodo cum Antesignanò suò & ipsâ veritate in gratiam redeant, Conf. Gerhard. L. C. Tom. 2. cap. 5. de Elect. & Reprob. §. 120.

§. XXXVI. *Tertiam Classem* sic aggrediuntur, ut pro impiò suò *ἡ ἀπορία* statuminando (1) aliquot Scripturæ dicta corradant, quæ non agunt de ipsâ Redemptione & Meritò Christi, sed ejusdem fructu & applicatione. Ut ut enim sciamus, & liberaliter concedamus, Redemptionem Christi tantum fidelibus prodesse, solisque fidelibus fructum ejus applicari, ex his tamen eliei non potest, Redemptionis fructum non esse omnibus comparatum, ea propter, quod ipsis ob incredulitatem suam non applicetur. (2) Alia scripturæ testimonia adhibent, in quibus docetur, *Christum factum autorem æternæ salutis, omnibus, qui auscultant ipsi* Hebr. V. 9 *animam posuisse pro ovibus*, Joh. X. 11. *exposuisse se pro Ecclesiâ*, Eph. 5. 25. *mortuum esse pro iis, qui non sibi vivunt*. 2. Cor. 5. 15. *reconciliasse, servasse, expiasse, liberavisse, justificasse & sanctificasse populum suum*. Matth. I. 21. Hebr. II. 14. *filios* Hebr. II. 10. *Ecclesiam* Act. XX. 28. *Electos*. Rom. VIII. 33. *Fratres*. Hebr. II. 17. Non ergò reprobos, & propriâ culpâ pereuntes. Evolv. Ravanell. *Bibl. sacr. part. 3. V. Mors. p. 105. col. B.* Verùm hæc argumentatio parùm aut nihil evincit; Eadem enim facilitate, quâ admissa ab Adversariis est, à nobis rejicitur. Hinc Resp. (a) Positionem unius non statim esse exclusionem alterius. Nec sequitur: Christus pro ovibus, pro populo suò, pro Ecclesiâ &c. mortuus est, E. pro nullis aliis, (c) Aërem verberant, dum non nostram sententiam, sed suum figmentum oppugnant: Non enim unquam negatum ivimus, quod Ecclesiam sanguine suò acquisiverit, Electos redemerit, sed, quod pro illis solis sit mortuus, nixi firmissimis Scripturæ testimoniis, pernegamus. (γ) Quod si procederet hæc argumen-

gumentatio: Christus est mortuus pro ovis seu fidelibus, Ergò non pro aliis & infidelibus; Quid obstat, quò minus universalis omnium resurrectio eodem modò impugnari ac everti possit? Argumentor: Fideles resurgent, E. infideles non resurgent. *ἀποκ.* Noverint itaque, ab inclusivâ ad exclusivam N. V. C(3) Absurdum ex sententiâ nostrâ elicere cupiunt, quasi inde infallibiliter sequatur, passionem & Redemptionem Christi, respectu reproborum, otiosam fuisse & irritam, quod tamen asserere sit impium. Resp: Putare hoc quidem Calvinianos, sed malè. Licet enim passio Christi nihil contulerit impiis, si actum salvationis spectemus, ob id, quod credere noluerint, non tamen exinde colligitur, prorsus otiosam fuisse. Eò quippe, quod sermonem veritatis de promissò Messîâ & Redemptore non receperunt, eorum poenæ sunt cumulatae, omnis excusationis causa est præcisa, Christusque suò iudiciò ipsis iustissimus Iudex extirrit. Deindè, reponant quæso, si quid habent, ad emphatica illa Apostoli verba, 2. Cor: VI. 1, *adjuvantes autem exhortamur, ne frustrâ gratiam Dei receperitis.* Quamvis igitur ratione effecti, s. Redemptionis Generis humani, frustratio concedenda non sit, ratione tamen fruitionis illius effecti, nihil metuendû, quò minus ea concedatur. Vid Dn. D. Henr. Müllerus in *Jesu patient: p. m. 8. circ. fin.*

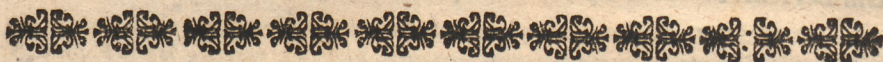
§. XXXVII. Nec magis deploratam illorum juvat causam, quod Scriptura asserat, *Christum pro multis esse mortuum* Ravanell: *Bibl: sacr: part: 2. p. 105. in V. Mors. & pag: 117. in V. Multus*, cum nihil sit notius, quàm hanc vocem MULTVS sapiusculè in 8. Codice idem significare, quod OMNIS. Dan: XII. 2. collatus cum Joh: V. 28. Adducunt Rom: V. 19. voluntquè, expressè ibi doceri, non OMNES, sed MULTOS tantum, secundum ipsam Textus literam, justos constitui. At, si connexio verborum inspicatur, suâ spontè Calvinianorum detorta acceptio expirat Agedum, adducamus ipsa Pauli verba: *Sicut, ait, per inobedientiam unius hominis, peccatores constituti sunt MULTI, ità & per unius obedientiam iusti constituentur MULTI.* Ex quibus sic concludimus: Atqui MULTI isti, qui per Adami lapsum constituti sunt peccatores, sunt omnes homines. E. quoque MULTI illi, qui per unius obedientiam constituti sunt iusti, sunt OMNES homines. Reliqua loca, quæ afferunt, utpotè *Esa: LIII. 12.* conf. cum *6. 6. ejusd: cap: Matth: XX. 28.* cum 1. *Tim: II. 6.* sic omnes difficultas in fumum ibit.

§. XXXVIII. Conflicti ità Adversarii, veritatis perspicuitate, quidam eorum ad latebras confugiunt, asylum quærentes in distinctione usitatissimâ, quâ Christum sufficienter quidem pro peccatis totius mundi, non tamen efficienter mortuum esse, asserunt. Ità Rivetus *Tom: II. Oper: Theolog: Diss: VI. de Redempt: §. 20. Cum Scriptura dicat, Christum pro Omnibus mortuum esse, id etiam nobis agnoscendum est; Sed ad sufficientiam pretii referendum.* Bucan: *L. Theol: 36. qu. 23. Sufficienter pro Omnibus, ajunt scholæ, sed efficienter tantum pro Electis & fidelibus.* Verum, non placet ea præcipuis Calvinianæ cathedræ Doctoribus; quare Calvinus scribit: *Meritum Christi, si strictè Dei iudicio*

dictio opponatur, non esse sufficiens. & Piscator alicubi dicit, eam speciem quidem habere eruditionis, sed esse revera ineptam. Gisbert: quoque Voetius part: 2. Dispp: Theol: problem: de Merit: Christi part: 2. p. 253. ait, ἀκυροτέριαν esse, imò contradictionem implicare distinctionem illam: Pro omnibus sufficienter, pro Electis efficienter. Resp. Admitti quidem optimò jure hanc distinctionem posse, siquidem Ecclesia orthodoxa jam olim eà est usa, minimè tamen in eà significatione, quâ tanquàm erroris tegumenò, Calviniani abutuntur. Quoties enim eam adhibent, nihil aliud intellectum volunt, quàm morti Christi non quidem deesse valorem redimendi omnes homines, si ad hoc à Deò destinata fuisset: Sed quia hanc voluntatem & consilium Deus nunquam in animum suum induxerit, ut loquitur Grynæus, ideò nec Christum pro omnium peccatis efficaciter mortuum esse. Nos autem, Christum pro Omnibus efficienter mortuum esse, & omnes redemisse, statuentes, nihil aliud dicim⁹, quàm, nō OMNES Redemptoris λύτρον sibi applicare, licet sufficientissimè pro Omnibus sit acquisitum. Vid. Leonart. Hutter. Iren. Verè Christian. c. 29. Artic. 1. ad quem, feliciter sub incudem refutationis vocantem, quæcunque cum veritate hujus Articuli pugnancia adhuc occurrunt, benevolum Lectorem remittimus, solum hic abruptentes.

REDEMPTORI verò nostro JESU CHRISTO, qui nos redemit
 pretiosò suò sanguine, sit

LAUS, HONOR ET GLORIA!

Ad Præstantissimum DN. RESPONDENTEM.

Magna REDEMPTORI debetur gratia, magna
 Gloria, quâ quicquam deminuisse nefas.
 Tu, RASTI, das signa tuæ pulcherrima mentis,
 Atque Redemptori solvis in orbe decus,
 Dum Salvatori (a) palmæ defendis honores,
 In plausus veniet terra polusque tuos.

(a) Cic. act. 2. in Verrem de jurisd. Sicil. Verrem non solum Patronum istius insule: sed etiam SOTERA inscriptum vidi Syracusis. Hoc quantum est? Ità magnum, ut Latine uno verbo non exprimi possit. Is est nimirum SOTER, qui salutem dedit.

Celerr. cum votò

AUGUSTUS VARENIUS.

gumentatio: Christus est mortuus pro ovibus seu
 aliis & infidelibus; Quid obstat, quò minus universa
 dem modò impugnari ac everti possit? Argume
 infideles non resurgent. *2. Tim.* Noverint itaque
 N. V. C(3) Absurdum ex sententiâ nostrâ elicere cup
 sequatur, passionem & Redemptionem Christi, resp
 fuisse & irritam, quod tamen asserere sit
 hoc quidem Calvinianos, sed malè. Licet enim
 lerit impiis, si actum salvationis spectemus, ob id
 non tamen exindè colligitur, prorsus otiosam fui
 monem veritatis de promissò Messia & Redempto
 poenæ sunt cumulatae, omnis excusationis causa
 suò iudiciò ipsis iustissimus Iudex extitit. Deinde
 habent, ad emphatica illa Apostoli verba, 2. Cor.
hortamur, ne frustra gratiam Dei receperitis. Quar
 f. Redemptionis Generis humani, frustratio con
 tamen fruitionis illius effecti, nihil metuendū, qu
 Dn. D. Henr. Müllerus in *Jesus patient: p. m. 8. circ.*

§. XXXVII. Nec magis deploraram illorum ju
 asserat, *Christum pro multis esse mortuum*. Ravanell: *Bibl.*
pag: 117. in V. Multus, cum nihil sit notius, quàm hanc
 8. Codice idem significare, quod OMNIS. Dan: *XII. 2.*
 cunt Rom: V. 19. voluntque, expressè ibi doceri, non O
 secundum ipsam Textus literam, iustos constitui. A
 ciatur, suâ spontè Calvinianorum detorta acceptio ex
 Pauli verba: *Sicut, ait, per inobedientiam unius homini*
TI, ita & per unius obedientiam iusti constituentur MVL
Atqui MVLTI isti, qui per Adami lapsum constituti s
 mines. E. quoque *MULTI* illi, qui per unius obedièn
 OMNES homines. Reliqua loca, quæ afferunt, ut p
 ejusd: cap: *Matth: XX. 28.* cum 1. *Tim: II. 6.* sic omnes di

§. XXXVIII. Constricti ita Adversarii, veritati
 ad latebras confugiunt, asyllum quærentes in distincti
 sufficienter quidem pro peccatis totius mundi, non tan
 ferunt. Ità Rivetus *Tom: II. Oper: Theolog: Diss: VI. de*
cat, Christum pro Omnibus mortuum esse, id etiam nobis
entiam pretii referendum. Bucan; *L. Theol: 36. qu. 23. Sup*
le, sed efficienter tantum pro Electis & fidelibus. Verum
 nianæ cathedræ Doctoribus; quare Calvinus scribit:

non pro a
 resurrectio eò
 resurgent, E.
 d exclusivam
 infallibiliter
 rum, otiosam
 p: Putare
 nihil contu
 e noluerint,
 e, quod ser
 runt, eorum
 Christusque
 uaso, si quid
 tes autem ex
 tione effecti,
 sit, ratione
 cedatur. Vid

mod Scriptura
 5. in V. Mors. &
 S sapiusculè in
 h: V. 28. Addu
 LTOS tantum,
 erborum in spi
 adducamus ipsa
 tituti sunt MUL
 c concludimus:
 sunt omnes ho
 sunt iusti, sunt
 conf. cum 8. 6.
 m ibit,

quidam eorum
 quâ Christum
 rtuum esse, as
 m Scriptura di
 Sed ad suffici
 ribus, ajunt scho
 racipuis Calvi
 si strictè Dei ju
 dicio

